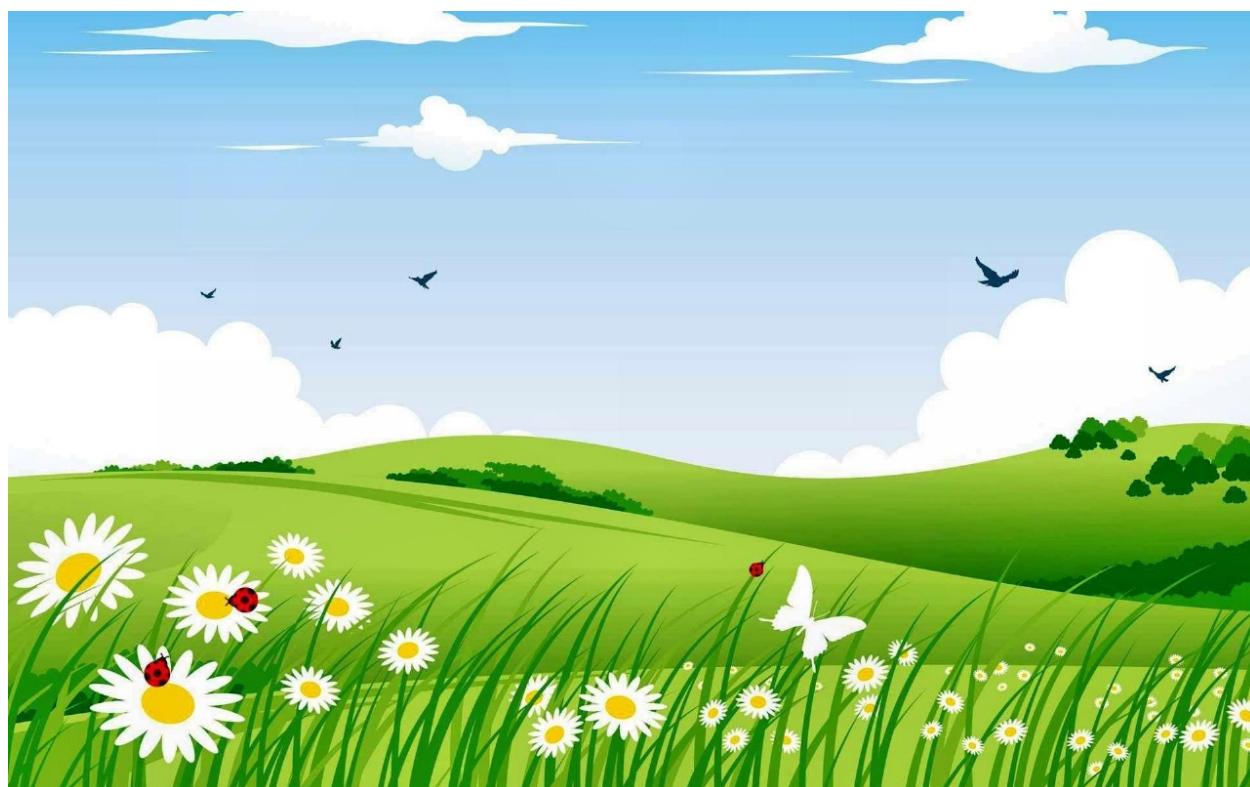

“Тыл хонуутугар айан”

Дидактической оонньуу

2023с

Тыл – киһи айбыт биир эриэккэс кэстүүтэ. Саха омук тыла баай, кэрэ, хомоҕой. Киһи төрөөбүт тылын диригинник билэр да, соччонон кинини ытыктыыр. Тылы – өһү оҕо эрдэхтэн чочуйар наада. Оонньуу оҕо саамай таптыыр, үлүһүйэр дьарыга буолар. Билигин кэмгэ ийэ тылбытынан кэпсэтэр тылбыт-өспүт улам уларыян, кэрэ сүмэтин, ырааһын уонна суолтатын сүтэрэн эрэрин биһиги күннээҕи олохпутугар көстөр.

Биһиги уунэр келуенэбит тереебут терут тылынан сатаан санарбат буолуутун проблемата уескээтэ. Оннообор тыа сиригэр оҕолоро тылларын саппааһа абыһаабытын бэлиэтиэҕи баҕарыллар. Тереебут тыл сүмэтин баайын баһылырга «Тыл хонуутун устун айан» дигэн ааттаах туһалаах оонньууну алын сүһүөх учууталларын холбоһугун иһинэн толкуйдаатыбыт. Оҕо тылын – өһүн сайыннарарга тыл оонньуутун суолтата олус улахан.

«Тыл хонуутун устун айан» дидактическай оонньуу 7-11 саастаах оҕолорго,

уһуйааччыларга, төрөппүттэргэ анаан оноһулунна.

Оонньуу сыала: Оҕо тылын саппааһын, айар, толкуйдуур,

ойуулаан-дьүһүннээн өйдүүр дьобуруун сайыннарыы.

Соруга:

1. Уруокка ылбыт билиини сатаан туһанар сатабылы ингэри;
2. Булугас өйү, дьобуруун сайыннарыы;
3. Үтүө сизэргэ-майгыга иитии.

Бу оонньуу быраабылата манньк:

1. Ханньк сана чааһын барбыттарынан хатылааһын уруогар эбэтэр кылаас таһынан улэҕэ туттуллар. Үс араас сана чаастарыгар (аат тылыгар, даҕааһын аакка, туохтуурга) тус-туспа соруудахтардаах.
2. Хас базарар оҕо оонньуон сеп. (биирдиилээн икки оҕо утарыта көрсөн олорон, паараннан 4 оҕо)
3. Уочаратынан хаамысканы бырабан баран, хас хардыы түбэспитинэн хонуунан айанныыллар, ким бастакы биэтэҕкэ тийбит хотор.
4. Оонньууга кыыллар оонньуулар (куобах уонна саһыл).
5. Халлаан куеххэ түбэстэхтэринэ сана чаастар ыйытыыларыгар хоруйдууллар.
6. Хоруйдааччыны утарылаһааччы бэлэм эппиэт көмөтүнэн бэрэбиэркэлиир.
7. Арабаска онтуоньум, синиэньим булаллар.
8. От куеххэ бэриллибит буукубалартан тахсар тыллары булаллар.
9. Кыһылга сомоҕо домохтору ситэрэллэр.
10. Оранжевайга : аат тылга бэриллибит хартыналарынан этии толкуйдууллар; Даҕааһын аакка- даҕааһын ааты туһанан таабырын толкуйдууллар; Туохтуурга- бэриллибит тылларга сыһыаннаах тыллары булаллар.
11. Розовайга ес хоһооннорго кеппут тыллары туруораллар.

Ооньуу ис хоооно
Халлаан куех (сана чааһа)

1. Аат тыл ханнык ыйытыгыга хоруйдууруй?
2. Аат тыл тугу көрдөрөүй?

1

1. Аат тылга холобурдарда ажал.
2. Аат тыл хас ахсааннаа5ый ?

2

1. Аат тыл араастарын ааттаа.
2. Айыл5а көстүүтүн көрдөрөр аат тыллары эт.

3

1. Хайааһыны көрдөрөр аат тылы бул.
Кэлэр, үөрүү, аан
2. Кылаас иһиттэн 3 аат тылы булун.

4

1. Аат тыллартан тыл ситимнэрин онор.
Дуоска, учуутал, үөрэнээччи
2. Аат тыллары наардаа
Остуол, кустук, үөрэх, билии, орон

5

1

1. Дабааһын аат ханнык ыйытыгыга хоруйдууруй?
2. Дабааһын тугу бэлиэтирий?

1. Дабааһын аакка холобурдарда ажал.
2. Дабааһын аат арааһа?

2

1. Өнү , кээмэйи көрдөрөр дабааһын ааттары ааттаа.
2. Нууччаттан киирбит дабааһыннары булан эт.

3

1. Тылларга сөптөөх дабааһын ааттары бул.
_____ ыт, _____ ынах

4

1. Бэриллибит аат тылга дабааһынна бул
_____ ас

5

1. Өгнөр ааттарын ааттаа.

6

1. Туохтуур ханнык ыйытыгыга хоруйдууруй?
2. Туохтуур тугу көрдөрөүй

1

1. Туохтуур кэмнэрин ааттаа.
2. Бу сана чааһыгар холобурда ааттаталаа.

2

1. Туохтуур хайдах уларыыйарый?
2. Буолар туохтууру буолбат гына уларыт.

Санарар - үөрэнэр-
Кэлэр- утуйар-

3

1. Туохтуур ханнык ыйытыгыга хоруйдууруй ?

4

1. Туохтуурдар көмөлөрүнэн предмети быһаар

Хайытар, кэрдэр, суорар _____

5

1. Аат тыллартан туохтуурдары үөскэт

Кус, балык

6

Арабас өн (антоним, синоним булуу)

Аат тылга антонимна бул.

1. Өстөөх -
2. Сымыйа -

1

Аат тылга синонимна бул.

1. Бэдэр -
2. Эһэ -

2

Аат тылга синонимна бул.

1. Суол -
2. Ойуур -

3

Аат тылга синонимна бул.

3. Сиппиир -
4. Атас -

4

Аат тылга антонимна бул.

1. Үөрүү-
2. Уол -

5

Аат тылга антноимна бул.

1. Өлүү -
2. Абас -

6

Дабааһын аакка синонимна бул.

1. Аччыгый -
2. Үтүө -

1

Даџааһын аакка синонимна бул.

1. Мөлтөх -

2. Өйдөөх -

2

Даџааһын аакка синонимна бул.

1. Сириксэн -

2. Быһый -

3

Даџааһын аакка антонимна бул.

1. Сылаас -

2. Минньигэс -

4

Даџааһын аакка антонимна бул.

1. Баараџай -

2. Хоодуот -

5

Даџааһын аакка антонимна бул.

1. Сэдэх -

2. Хоһуун -

6

Туохтуурга синонимна бул.

1. Ахтар -

2. Аччыктаабыт -

1

Туохтуурга антонимна бул.

1. Күлэр -

2. Үөрэр -

2

Туохтуурга синонимна бул.

3. Мэлитэр -

4. Ооньуур -

3

Туохтуурга антонимна бул.

1. Көннөрөр -

2. Киртитэр -

4

Туохтуурга антонимна бул.

1. Түргэтиир -

2. Охторо -

5

Туохтуурга антонимна бул.

1. Ыһар -

2. Киирэр -

6

Кыһыл өн (сомоҕо домох)

Сомоҕо домохторго сөптөөх аат тылла бул.

1. _____ сотунна.

1

2. Билэр күүлүм _____.

Сомоџо домохторго сөптөөх аат тылла бул .

1. Атаџа _____ билбэт буолбут.

2. _____ - _____ оностор.

2

Сомоџо домохторго сөптөөх аат тылла бул .

1. _____ баайбыт.

3

Сомоџо домоххо сөптөөх аат тылла бул .

1. _____ сүрэх.

4

Сомоџо домоххо сөптөөх аат тылла бул .

1. _____ аннынан.

5

Сомоџо домоххо сөптөөх аат тылла бул .

1. _____ мэйии.

6

Сомоџо домохтору туохтуурунан быһаар.

1. Уйатыгар уу кирбит.

2. Ууну омурдубут.

1

Сомоџо домохтору туохтуурунан быһаар .

1. Өрө көтө түстэ.

2. Кумаардаан да көрбөт.

2

Сомоџо домохтору туохтуурунан быһаар .

1. Атахха биллэрбит.
2. Атаџа сири билбэт буолбут.

3

Сомоџо домоххо туохтуурунан быһаар .

1. Тимир тириитин кэппит.

4

Сомоџо домоххо туохтуурунан быһаар .

1. Тон күөс быстына.

5

Сомоџо домоххо туохтуурунан быһаар .

1. Киэн көбүстээх.

6

Хоһоонтон даџааһын ааты бул.

Килбэчиспит ойуулаах

Кэрэ – дьикти оонньуурдаах.

Эргэ дьылы атаара

Эһэ, бөрө да мустар. (А. Бүлүүскэй)

1

Хоһоонтон даџааһын ааты бул.

Көмүс – күһүн күллэ – үөрдэ

Алтан чуораан тыаһынан,

Үөрэх күнүн көрсө сүүрдэ

Оџо аймах мунньустан. (А. Бүлүүскэй)

2

Хоһоонтон дабааһын ааты бул.

Үчүгэй да ый, муус устра!

Үурдук халлаанныын сып – сырдык.

Манньык кэмнэ сүрэх туолар

Манньыйынан сылаастык. (А. Бүлүүскэй)

3

Хоһоонтон дабааһын ааты бул.

Үчүгэйиэн, дьиннээх талаан,

Оһуор – дьарбаа түһэрбит,

Уустук – ураннык ойуулаан

Онорор да буолар эбит. (А. Бүлүүскэй)

4

Хоһоонтон дабааһын ааты бул.

Намылыар лабааһар

Киэргэл бэрдин эринэн,

Килбэчийэр киистэбэр

Көмүс дуйу бүрүнэн,

Араас өнгөөх таастары

Туорах курдук тиһэннин.(Г. Данилов)

5

Хоһоонтон дабааһын ааты бул.

Миигин кытта чэй – чэй!

Мэник мээчик тэй – тэй!

Күөрэгэйи үөрэт –

Күөх халлаанга күөрэт! (П. Тобуруокап)

6

От күөх

Бу буукубалартан аат тылла толкуйдаа.

1. с

2. к

1

Бу буукубалартан аат тылла толкуйдаа.

1. үө
2. б

2

Бу буукубалартан аат тылла толкуйдаа.

1. т
2. м

3

Бу буукубалартан аат тылла толкуйдаа.

1. л
2. к

4

Бу буукубалартан аат тылла толкуйдаа.

1. ы
2. у

5

Бу буукубалартан аат тылла толкуйдаа.

1. иэ
2. ыа

6

Бу буукубалартан дабаанын аатта толкуйдаа.

1. а
2. б

1

Бу буукубалартан дабаанын аатта толкуйдаа.

1. у
2. к

2

Бу буукубалартан дабааһын аатта толкуйдаа.

3. а

4. к

3

Бу буукубалартан дабааһын аатта толкуйдаа.

1. и

2. т

4

Бу буукубалартан дабааһын аатта толкуйдаа.

1. х

2. ды

5

Бу буукубалартан дабааһын аатта толкуйдаа.

1. д

2. н

6

Бу буукубалартан туохтуурда толкуйдаа.

1. о

2. с

1

Бу буукубалартан туохтуурда толкуйдаа.

3. т

4. үө

2

Бу буукубалартан туохтуурда толкуйдаа.

3

1. х

2. дь

Бу буукубалартан тухтуурда толкуйдаа.

1. б

2. ы

4

Бу буукубалартан тухтуурда толкуйдаа.

1. х

2. к

5

Бу буукубалартан тухтуурда толкуйдаа.

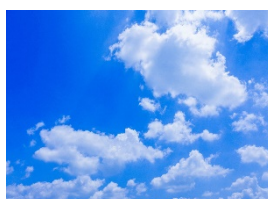
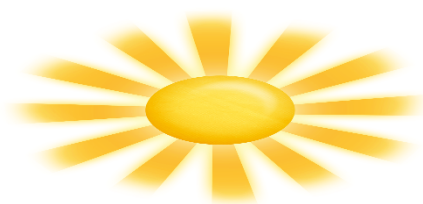
1. м

2. н

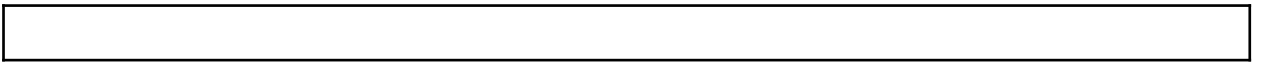
6

Оранжевай

Аат тылтан этиитэ толкуйдаа.

1

Аат тылтан этиитэ толкуйдаа .

2

Аат тылтан этиитэ толкуйдаа .

3

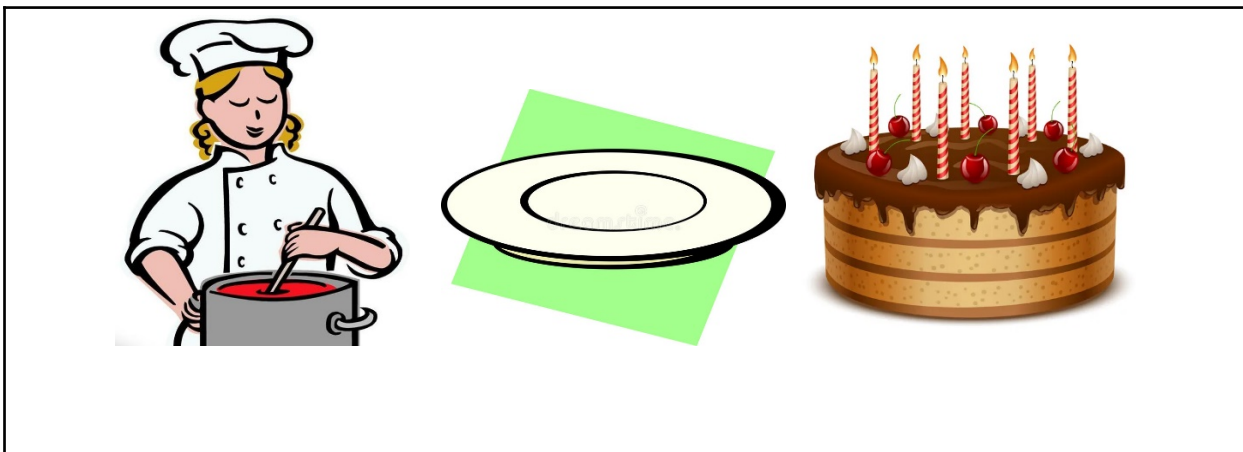
Аат тылтан этиитэ толкуйдаа

4

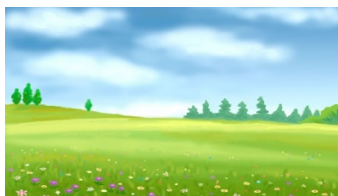
Аат тылтан этиитэ толкуйдаа

5

Аат тылган этиитэ толкуйдаа

6

Дабааһын ааттары туттан таабырынна толкуйдаа.

1. _____.

1

Дабааһын ааттары туттан таабырынна толкуйдаа.

1. _____.

2

Дабааһын ааттары туттан таабырынна толкуйдаа.

1. _____.

3

Дабааһын ааттары туттан таабырынна толкуйдаа.

4

1. _____.

Дабааһын ааттары тутган таабырынна толкуйдаа.

1. _____.

5

Дабааһын ааттары тутган таабырынна толкуйдаа.

1. _____.

6

Сыһыаннаах предметтэри ааттаа.

→ симиир	_____	→ көрдүүр	_____
→ иһиэрэр		→ хаһар	
→ көтүтэр		→ бэлиэтиир	

1

Сыһыаннаах предметтэри ааттаа.

→ аабар	_____	→ устар	_____
→ суруйар		→ көтөр	
→ суоттуур		→ баттыыр	

2

Сыһыаннаах предметтэри ааттаа.

→ үрэр	_____	→ саайар	_____
→ үрэр		→ тутар	
→ сирдиир		→ киллэйдиир	

3

Сыһыаннаах предметтэри ааттаа.

→ үүнэр	_____	→ олонхолуур	_____
→ көбөрөр		→ сыламныыр	

4

→ хойдор ньаабыныр

Сыһыаннаах предметтэри ааттаа.

→ көстөр → саһарар _____ → холбоһор	→ барар → тыһаһыр _____ → туруорар
---	--

5

Сыһыаннаах предметтэри ааттаа.

→ булкуйар → аһатар _____ → буһарар	→ эмтиир → иһиллиир _____ → быһаһыр
---	---

6

Розовый

Өс хоһоонугар көппүт туохтуурдары бул.

1. Саһарыаһан иннинэ _____, быһаһан иннинэ _____.

1

2. Сэтгэтэ _____ , биирдэ _____ .

Өс хоёонугар көшпүт туохтуурдары бул .

1. Охтоохтон _____ , саалаахтан _____ .
2. Истибиккин _____ , көрбүккүн _____ .

2

Өс хоёонугар көшпүт туохтуурдары бул .

1. Аччыгы _____ , тонмуту _____ .
2. Төрөөбүт дойдугун харабын харатын курдук _____ .

3

Өс хоёонугар көшпүт туохтуурдары бул .

1. Эрэй элбэххэ _____ .

4

Өс хоёонугар көшпүт туохтуурдары бул .

1. Элбэх бырааттыыттан эһэ _____ .

5

Өс хоёонугар көшпүт туохтуурдары бул .

1. Айан аргыны _____ .

6

Өс хоёонноругар сөптөөх аат тыллары бул .

1. _____ - уол оҕо кыната.
2. _____ туһугар _____ тостор.

1

Өс хоёонноругар сөптөөх аат тыллары бул .

3. _____ халлаантан туспэт.
4. _____ ыамнаах, _____ куннээх.

2

Өс хоёонноругар сөптөөх аат тыллары бул .

5. _____ бараммат баай.

6. _____ хараҕа суох.

3

Өс хоёонноругар сөптөөх аат тыллары бул .

1. _____ – киһи дьоло, эрэлэ.

4

Өс хоёонноругар сөптөөх аат тыллары бул .

1. _____ ахсааны сөбүлүүр.

5

Өс хоёонноругар сөптөөх аат тыллары бул .

1. Үтүө _____ биир кымньыылаах, үтүө _____ биир тыллаах.

6

Өс хоёоннорго сөптөөх даҕааһын ааттары бул.

1. _____ хамыйах айахха бапшат.

2. _____ мас мутуга суон.

1

Өс хоёоннорго сөптөөх даҕааһын ааттары бул .

1. _____ киһи үс күлүктээх.

2. _____ киһи үгүс доҕордоох.

2

Өс хоёоннорго сөптөөх даҕааһын ааттары бул .

1. _____ доҕор эмискэ көстүбэт.

2. Албын тыла сытатаҕар _____.

3

Өс хоёоннорго сөптөөх даѳааһын ааттары бул .

1. _____ киһиттэн үтүнү күүтүмэ.

4

Өс хоёоннорго сөптөөх даѳааһын ааттары бул .

1. _____ майгын – көтөр кынатын.

5

Өс хоёоннорго сөптөөх даѳааһын ааттары бул .

1. _____ сүбэ өтүүтээбэр көмөлөөх.

6

Оонһуу эһиэттэрэ

Араѳас өн(антоним,синоним булуу)

Аат тылга антонимна бул.

1. Өстөөх - Доѳор
2. Сымһа – Кырдһык

1

Аат тылга синонимна бул.

1. Бэдэр – үүс, эриэн кыыл.
2. Эһэ – тыатаабы, кырдыабыс.

2

Аат тылга синонимна бул.

1. Суол – ыллык, онку.
2. Ойуур – тыа, тайға.

3

Аат тылга синонимна бул.

2. Сиппиир – миинньик, харбыыр.
3. Атас – добор, табаарыс.

4

Аат тылга антонимна бул.

1. Үөрүү - хомолто
2. Уол - кыыс

5

Аат тылга антонимна бул.

1. Өлүү - тилли
2. Аҕас - балыс

6

Даҕааһын аакка синонимна бул.

1. Аччыгый – кыра, кыракый.
2. Үтүө – кэрэ

1

Дажааһын аакка синонимна бул.

1. Мөлтөх – мөкү, куһаҕан.
2. Өйдөөх – мэйиилээх, төбөлөөх.

2

Дажааһын аакка синонимна бул.

1. Сириксэн – талымас, силээхтэ.
2. Быһый – түргэн, кытыгырас.

3

Дажааһын аакка антонимна бул.

1. Сылаас – тымныы
2. Минньигэс – аһыы

4

Дажааһын аакка антонимна бул.

1. Баараҕай – намыһах, аччыгый
2. Хоодуот – кутгас

5

Дажааһын аакка антонимна бул.

1. Сэдэх – үгүс
2. Хоһуун – кутгас

6

Туохтуурга синонимна бул.

1. Ахтар – саныыр, өйдүүр.
2. Аччыктаабыт – хоргуйбут, сутаабыт.

1

Туохтуурга антонимна бул.

1. Күлэр – ытыыр
2. Үөрэр – хомойор

2

Тухтуурга синонимна бул.

1. Мэлитэр – малытар, бүтэрэр, барыыр.
2. Ооньуур – көрүлүүр – нарылыыр.

3

Тухтуурга антонимна бул.

1. Көннөрөр – имитэр, кумалыыр
2. Киртитэр - ыраастыыр

4

Тухтуурга антонимна бул.

1. Түргээтиир - бытаарар
2. Охторор - туруорар

5

Тухтуурга антонимна бул.

1. Ыһар - хомуйар
2. Киирэр - тахсар

6

Кыһыл өн (сомуҕо домох)

Сомуҕо домохторго сөптөөх аат тылла бул.

1. Илиитин сотунна. (Маппыт)
2. Билэр күөлүм балыга. (Билэр киһим)

1

Сомуҕо домохтор сөптөөх аат тылла бул.

1. Атаҕа сири билбэт буолбут. (Үөрбүт)
2. Тиис – уос онгостор. (Бэлэмнэнэр)

2

Сомуҕо домохторго сөптөөх аат тылла бул.

1. Илиитин баайбыт.

3

Сомуҕо домохторго сөптөөх аат тылла бул .

2. Кус сүрэх.

4

Сомуҕо домохторго сөптөөх аат тылла бул .

2. Илиитин аннынан.

5

Сомуҕо домохторго сөптөөх аат тылла бул .

2. Тиин мэйии.

6

Сомуҕо домохтору туохтуурунан быһаар.

1. Уйатыгар уу кирбит. (Ыксаабыт)
2. Ууну омурдубут. (Саһарбат)

1

Сомуҕо домохтору туохтуурунан быһаар.

1. Өрө көтө түстэ. (Үөрдэ)
2. Кумаардаан да көрбөт. (Наадыйбат)

2

согожо домохтору туохтуурунан быһаар.

1. Атахха биллэрбит. (Куопшут)
2. Атажа сири билбэт буолбут. (Үөрбүт)

3

Согожо домохтору туохтуурунан быһаар .

1. Тимир тириитин кэппит. (Кыыһырбыт)

4

Согожо домохтору туохтуурунан быһаар .

2. Тон күөс быстына. (Бытаарар)

5

Согожо домохтору туохтуурунан быһаар .

2. Киэн көбүстээх. (Кыыһырбат, холку)

6

Хоһоонтон даҕааһын ааты бул.

Килбэчиспит ойуулаах

Кэрэ – дьикти оонньуурдаах.

Эргэ дьылы атаара

Эһэ, бөрө да мустар. (А. Бүлүүскэй)

1

Хоһоонтон даҕааһын ааты бул.

Көмүс – күһүн күллэ – үөрдэ

Алтан чуораан тыаһынан,

Үөрэх күнүн көрсө сүүрдэ

Оҕо аймах муньустан. (А. Бүлүүскэй)

2

Хоһоонтон даҕааһын ааты бул.

Үчүгэй да ый, муус устра!

Үүрдук халлаанныын сып – сырдык.

Манньык кэмгэ сүрэх туолар

Манньыйынан сылаастык. (А. Бүлүүскэй)

3

Хоһоонтон дажааһын ааты бул.

Үчүгэйиэн, дьингээх талаан,

Оһуор – дьарбаа түһэрбит,

Уустук – ураннык ойуулаан

Онорор да буолар эбит. (А. Бүлүүскэй)

4

Хоһоонтон дажааһын ааты бул.

Намылыар лабааҕар

Киэргэл бэрдин эринэн,

Килбэчийэр киистэбэр

Көмүс дуйу бүрүнэн,

Араас өнгөөх таастары

Туорах курдук тигэннин.(Г. Данилов)

5

Хоһоонтон дажааһын ааты бул.

Миигин кытта чэй – чэй!

Мэник мээчик тэй – тэй!

Күөрэгэйи үөрэт –

Күөх халлаанна күөрэт! (П. Тобуруокап)

6

Розовый

Өс хоһоону көппүт туохтуурдары бул.

1

27

1. Сагарыан иннинэ торлқуйдаа , быһыан иннинэ кээмэйдээ.
2. Сэтгэтэ кээмэйдээ , биирдэ быс.

Өс хоһоону көппүт туохтуурдары бул.

1. Охтоохтон охтума , саалаахтан саллыма.
2. Истибиккин эрэнимэ , көрбүккүн эрэн.

2

Өс хоһоону көппүт туохтуурдары бул.

1. Аччыгы аһат , тонмуту ириэр.
2. Төрөөбүт дойдугун харабын харатын курдук харыстаа.

3

Өс хоһоону көппүт туохтуурдары бул.

1. Эрэй элобэххэ үөрэтэр.

4

Өс хоһоону көппүт туохтуурдары бул.

1. Элбэх бырааттыыттан эһэ куттанар.

5

Өс хоһоону көппүт туохтуурдары бул.

1. Айан аргыһы таптыыр.

6

Өс хоһооннорунгар сөптөөх аат тыллары бул.

1. Ат - уол оҕо кыната.
2. Доҕор туһугар атах тостор.

1

Өс хоһооннорунгар сөптөөх аат тыллары бул.

1. Ас халлаантан туспэт.
2. Балык ыамнаах, киһи куннээх.

2

Өс хоёоннорунгар сөптөөх аат тыллары бул.

1. Үерэх баар, бараммат баай.
2. Дьол хараҕа суох.

3

Өс хоёону көппүт аат тылла бул.

1. Оҕо - киһи дьоло, эрэлэ.

4

Өс хоёону көппүт аат тылла бул.

1. Харчы ахсааны сөбүлүүр.

5

Өс хоёону көппүт аат тылла бул.

1. Үтүө ат биир кымньыылаах, үтүө киһи биир тыллаах.

6

Өс хоёоннорунгар сөптөөх даҕааһын ааттары бул.

1. Кураанах хамыйах айахха баппат.
2. Кыра мас мутуга суон.

1

Өс хоёоннорунгар сөптөөх даҕааһын ааттары бул.

1. Сымыйаччы киһи үс күлүктээх.
2. Үтүө киһи үгүс доҕордоох.

2

Өс хоёоннорунгар сөптөөх даҕааһын ааттары бул.

1. Үчүгэй доҕор эмискэ көстүбэт.
2. Албын тыла сытатаҕар минньигэс.

3

Өс хоооннорунгар сөптөөх даџааһын ааттары бул.

1. СЫМЫЙАЧЧЫ киһиттэн үтүөнү күүтүмэ.

4

Өс хоооннорунгар сөптөөх даџааһын ааттары бул.

1. Үчүгэй майгын – көтөр кынатын

5

Өс хоооннорунгар сөптөөх даџааһын ааттары бул.

2. Үтүө сүбэ өтүүтээџэр көмөлөөх.

6

Түмүк

Түмүктээн эттэххэ, маннык араас ньымаларынан туттан оџолор ааџыыга интэриэстэрэ быдан эбиллэр. Тылларын саппааһа байар, уус-ураннаан сангараллара сайдар, тупсар. Бу курдук, оџо ийэ тылынан ааџар-суруйар, толкуйдуур дьоџурун сайыннарар араас үөрэх

нымаларын туһанан сайыннарыахха сөп диэн түмүккэ кэллибит. Холобур, оҕо кыра эрдэҕиттэн төрөөбүт төрүт тылын умсугуйан үөрэтэригэр куйаар ситимин таба туһаныахха, интерактивнай оонньууларынан интэриэһин тардыахха сөп эбит. Төрөөбүт тылын барҕа баайын, төрүт тыл сүмэтин ингэринэн, бэйэтин норуотун үгэһин билэн-билсэн улаатар, ааҕыы культурата баарын өйдүүр. Оччоҕо кини сахалыы сайаҕас тылын, фольклорун, үгэһин ханна да сылдыбытн иһин умнуо суоҕа.

Өссө да инникитин киэн эйгэҕэ сыһыарыы быһыытынан киллэрэргэ былаанныбын. Сахалыы учебниктар, үөрэх босуобуйалара, үлэлиир тэтэрээттэр, диискэлэр, платформалар элбии тураллара буоллар диэн эмиэ баҕа санаалаахпын.

Туһаныллыбыт литература

- 1.Ефремова Н.А. Антоним кылгас тылдыта: көмө босуобуйа.-Дьокуускай: Айар, 2022.
- 2.Стручкова И.И. Саха бэргэн тыла-өһө: үөрэххэ көмө матырыйаал.- Дьокуускай: Бичик, 2013

3. Филиппов Г.Г., Винокуров И.П.. Саха тыла (грамматика ыйынньыга): Дьокуускай : Бичик, 1996.
4. У.А. Семенова. Саха таабырыннара. Дьокуускай, “Бичик”, 2017. – 96 с.
- Н.В. Емельянов. Саха өһүн хоһоонноро. Якутск, 2017. – 256 с.
- Г.И. Гурьев. Синоним кылгас тылдьыта, Дьокуускай, 2018. – 56 с.
- И.К. Попов. Сомоҕо домохтор. Дьокуускай, “ Айар” 2022. – 96 с.